

dotlej nimamo pričakovati uspeha. Tudi zdaj se kaže, da poslancem (vsaj nekaterim) ni resne volje, ampak da bodo s sumničanjem in zavistjo med seboj podirali zapričeto akcijo.

Take poslance bi trebalo nagnati z bičem!

Seveda, pri volitvah niso volilci nič zahtevali od kandidatov. Boj se je bil le za stranke, in poslanci so strankarji, ki vidijo pred seboj le strankarske koristi, a ne potreb skupnega slovenskega naroda. Ako se ne povzdignejo naši poslanci na Dunaju na višje stališče, na stališče skupnosti slovenskega naroda, bo tudi sedanje vrvenje za slovenske šole le luknja v vodo, o kateri kmalu ne bo sledi. Ako ne dosežemo slovenskih šol, bodo krivi v veliki meri slovenski poslanci. Kakršni poslanci — take šole! Po uspehih bomo sodili poslance.

Štajersko učiteljsko vprašanje.

Bliža se čas, ko se preseli c. kr. moško učiteljske v Mariboru iz sedanjih najetih prostorov v novozgrajeno državno poslopje. S prihodnjim šolskim letom se začne nekako nova doba v razvoju učiteljskega dijaštva na moderno opremljenem zavodu. Iz dijaških sre izgine čut inferiornosti; nadomesti ga ponos in zavest, da je dijaštvo eminentno važen činitelj pri delu za narodov razvoj; zavlada zavest, da je njegova dolžnost žrtvovati svoje moči blagru naroda in vsega človeštva. Vsa stavba bo nekako blagodejno vplivala na bodoče učitelje brez razlike narodnosti.

K tej preselitvi piše „Domovina“: Mariborsko c. kr. učiteljske pomeni za nas spodnještajerske Slovence zavod, da ga do danes ni važnejšega. Vplivalo je na razvoj slovenskih učiteljev in posredno na slovenski del štajerske zemlje. Vzgojilo nam je domala vse učitelje, ki so potem delovali in še deloma danes delujejo med narodom. Nazore, ideje, ki so se jih bili dijaki nasrkali na zavodu, so zanesli med narod; njihov duh, njihovo mišljenje sta postala del narodovega naziranja.

„Domovina“ opravičeno toži nad sistemom, ki je nekdanji tiranizoval in ki še danes vlada po vseh, slovenskemu narodu namenjenih srednjih šolah. Nemške učne knjige, ki so vestno prikrojene neslovenskim razmeram, so izdatno delovale v tem smislu.

Če odštejemo tisto število uric, v katerih razlagajo dijakom skoraj samo večnosveto modrost slovniške teorije, tako da za slovstvo, konverzacijo in druge važnejše stvari ne ostane nič več časa — smo kolikortoliko pri koncu s slovenskim poukom.

Učiteljstvo mora biti narodno, in tako učiteljstvo je mogoče vzgojiti le na narodnem slovenskem učiteljskem.

Že več desetletij je od tedaj, kar so začeli študirati naši dijaki na nemškem učiteljskem v Mariboru. Zatrjujejo celo od neke strani, da je mariborsko učiteljske namenjeno slovenskemu narodu. Od tiste dobe pa do danes je marsikaj napredovalo; profesorjem so že večkrat povišali plačo, tudi pedagogika je napredovala; še več: pedagogi so celo spoznali, da je potrebno včasih naglašati: Slovenec v slovensko šolo — v praksi pa je ostalo vse pri starem. Danes negujejo na c. kr. učiteljskem slovenščine toliko, kot so jo negovali že pred 10, 20 ali 30 leti. Učni jezik je ostal izključno nemški in bo menda še nekaj časa, če se ne vzdramimo kmalu.

Slovensko učiteljske nam je življenska potreba. Težko sicer pogrešamo slovenskih višjih gimnazij, slovenskih realk, a najtežje občutimo pomanjkanje slovenskega učiteljskega; zakaj nobeden uradnik, odvetnik, izkratka nihče tistih, ki so izdelali gimnazijo, ne pride z narodom v tako ozko dotiko kakor prav učitelj.

Na mariborskem c. kr. učiteljskem izdela leto za letom tako bore majhno število slovenskih dijakov, da je opravičen strah, da nam zmanjka v najkrajši dobi učiteljskih oseb za narodne šole, da ne govorim o šolah v nemških občinah, in to vse zato, ker nam primanjkuje zaradi izključno nemškega poučnega jezika na c. kr. učiteljskem slovenskega naraščaja. Slovenec, ki stopi v pripravnico, opeša kmalu, ker mu dela tuji učni jezik preveč težko. Kaj hoče? Kaj drugega kot pustiti vse skupaj!

Bilo je leta 1901., ko se je dvignil slovenski narod ter zahteval kakor na en glas vseučilišče v Ljubljani. Propadli smo sicer takrat s svojo zahtevo, a moralni uspeh je bil ogromen. V narodu so se zbudile nove sile: začelo se je delati, ne samo govoriti. V narodu, zlasti v dijaštvu, je našla nova ideja tisto silo, ki bo vzdržala zahtevo v življenju, pa jo tudi uresničila.

Slovensko vseučiliško vprašanje se tiče vsega Slovenstva, štajersko srednješolsko vprašanje se tiče specialno štajerskih Slovencev. Naše učiteljstvo naj stopa pri slovenskem štajerskem učiteljskem vprašanju v ospredje! Treba bo sicer močne akcije, da pridemo do svojih najprimitivnejših pravic. Gibanje l. 1901. nam bo pri tem zgled in bodrilo.

Za višjo gimnazijo bodo v kratkem napisane skoraj vse slovenske učne knjige. Kar jih je uporabnih, naj izpodrinejo tudi na našem učiteljskem sedanje nemške knjige. Popolno državno slovensko učiteljske (moško in žensko) za slovenski Štajer — to je naša zahteva. Vemo sicer, da je nemogoče napisati kar čez noč še manjkajoče učne knjige za učiteljske, a nekaj je mogoče takoj, namreč: utrakvistično učiteljske, na katerem dobi slovenščina poleg nemščine tudi nekaj veljave, kakor je to n. pr. v Ljubljani, čeprav v skopi meri. Vsaj za najtežje predmete naj se uvede slovenski učni jezik.

Določiti natančneje, svetovati, kako bi se dalo priti najhitreje do zaželenega smotra, to ni namen teh vrstic. Dobiti modus, kako uresničiti zahtevo slovenskega prebivalstva štajerskega, to je stvar države in pa naših poslancev.

Novozgrajeno poslopje mariborskega c. kr. učiteljske je gotovo znatna pridobitev spodnještajerskih Nemcev, morda tudi kras mariborskemu mestu. — Toda slovenski narod, ki ima tu zopet jasen dokaz, kako delajo z njegovim denarjem, ki vidi, kako se masti Nemec z mesom, dočim Slovenec še kosti ne dobi, se ne more veseliti tega sicer hvalevrednega pojava.

Ne bomo mogli slovesno praznovati tistega dne, ko bodo nemški listi proslavljali kulturno delo avstrijske vlade. Potrtega duha bo prestopal slovenski dijak prag novega poslopja, saj ga bo moralo boleti srce, ker je imel slovenski narod doslej tako „energične“ zastopnike. No, mir z njimi! Od novo izvoljenih poslancev pa zahtevamo: ne ponižujte se in ne moledujte, ampak zahtevajte!

C. kr. dež. šolskemu svetu v Gradcu v upoštevanje!

Dne 12. t. m. je imel sejo okr. šol. svet kozjanski, in pri tej seji so določili kraje, ki bi naj bili pomaknjeni iz nižjih vrst v višje plačilne vrste. Ker sedi v okr. šol. svetu g. Tombah, župnik šentpetrski, je treba seveda povišati Št. Peter; nadalje je v tem okr. šol. svetu pilštanjski župnik g. Tomažič, zato mora priti tudi Pilštanj v višji plačilni razred. — Da se razumemo: mi tem svojim kolegom privoščimo povišanje prav iz srca in naj bi se sploh odpravil krivični krajevni sistem ali najmanj za sedaj III. plačilni razred — ali nekaj drugega je, kar moramo bičati in obsoditi, in to je sistem, ki vlada pri tem okr. šol. svetu. — Dr. Jankovič je